

Verzoening bewerken

Zondag 18 juli, zevende van de zomer, 5e na Trinitatis
Geref. Kerk Sliedrecht

Tekst uit de profeten: Jeremia 23:5

Uit de apostolische brieven: Efeziërs 2:11-22

Geliefde gemeente,

Wij horen vandaag in de kerk een stukje van de brief van de apostel Paulus aan de christenen in de grote stad Efeze. Het gaat over het samen één zijn van Joden en niet-Joden, van Joden en zogeheten 'heidenen'. Het gaat over samen één zijn in de gemeente van Christus. Samen vormen zij nu de tempel van God, waar God met zijn Geest woont.

Als wij dat horen, moeten we beseffen, dat het gaat om een heftig dispuut in de allervroegste kerk. En ook een controverser met de haar omringende Joodse gemeenschappen van toen. Hoe zit dat nou met de heidenen, de mensen van niet-Joodse achtergrond, die tot geloof in Jezus komen? Deze kwestie leek beslecht op een soort eerste concilie, een synode waarover in Handelingen 15 wordt bericht door Lucas. Maar het is een kwestie die steeds weer opspeelt.

En als we er nu over horen in zijn brief aan Efeze, moeten we beseffen dat het juist deze kwestie was waardoor Paulus, toen hij weer in Jeruzalem kwam, in grote moeilijkheden kwam. Hij is weer naar Jeruzalem gereisd om daar het geld te brengen dat hij voor de kerk in Jeruzalem heeft ingezameld juist bij de nieuw ontstane gemeenten in Griekenland. Maar het loopt uit de hand. Niet omdat hij in Jeruzalem opnieuw belaagd wordt door mede-christenen die het totaal niet met hem eens waren, maar door Joodse pelgrims uit Efeze.

In Efeze had Paulus al eens zulke angstige uren doorgemaakt, toen de hele stad tegen hem was opgestookt en een heel stadion vol scandeerden dat de godin Artemis de grootste was van alles en iedereen (Hand 19). Toch heeft hij er voor zijn doen een lange periode gewerkt, met vrucht. Alleen niet tot

vrede van een deel van de Joodse gemeenschap, want na een maand of drie stokten de gesprekken in de synagoge en de twee jaar die volgden gaf hij onderricht in de school van Tyrannus, aan de overkant van de straat. In de synagoge vonden ze zijn christelijke verhaal, alsof Jezus de vervulling van Gods beloften was, een verradelijke afbuiging. Aan de andere kant was het juist weer een zekere Alexander, een Efezische vooraanstaande Jood, die hem wilde verdedigen in het stadion van Efeze.

Hoe dan ook, nu hij weer in Jeruzalem was, werd Paulus er van beticht dat hij een heidense Efeziër mee genomen had naar de tempel, en wel tot achter de muur van de voorhof waar alleen de niet-Joden mochten komen. Heiligschennis dus. Een onbesneden heiden meenemen naar de kern van het tempelplein, dat kon niet anders zijn dan weer zo'n provocatie van deze Paulus, waar hij vast zijn evangelische boodschap mee wilde onderstrepen (Hand 21:27-30). Het was echter een haloverhaal. Nepnieuws. Ze hadden Paulus wel in de stad gezien met de Efezische christenbroeder Trofimus, maar niet in de tempel. En zeker niet achter de muur voor de heidenen.

Muren, ja muren, die waren er genoeg in het tempelcomplex. Om Joden van heidenen te scheiden en mannen van vrouwen en priesters van het gewone volk.

En Paulus schrijft nu: Hij is onze vrede, Hij die met zijn dood de twee werelden één heeft gemaakt, de muur van vijandschap ertussen heeft afgebroken (vers 14).

Ja, laten we eerlijk zijn, zo staat onze hele wereld vol muren en hekken, zichtbare en onzichtbare. Sommige terecht, om gevaar te keren of om gevaar op te sluiten. Maar zoveel andere ook op grond van onze vooroordelen, dan halen we gevaar en ons al te makkelijke zij-wij denken door elkaar. Jij hoort hier niet, wij willen jullie niet.

De apostel dicteert een brief aan de christenen aan Efeze en de kleine parochies, gemeenten daaromheen om hen te helpen om in het dagelijks leven christen te zijn. En hier in hoofdstuk 2 komt hij bij de eerste praktische invulling. Hij gaat in deze brief

niet meteen naar allerlei praktische issues, het is geen how-to-do circulaire. De brief eindigt weliswaar met de dagelijkse verhoudingen en de voortdurende strijd om op de goede weg te blijven als christen en als kerk, maar hij begint in hoofdstuk 1 met een hoge gooi: bij de eeuwigheid van God.

Waar komen we ook al weer vandaan? Dan moet je beginnen bij God en wat Hij in Christus en door de Heilige Geest gedaan heeft en doet. Hij heeft ons gezegend met talrijke zegeningen, en dat gaat terug tot Gods eeuwige raadsbesluiten. God is niet maar een beetje aan het experimenteren, al heeft Hij zijn plan moeten bijstellen door het opkomen van de menselijke zonde, vanwege de poort die open ging voor de macht van het kwaad. Maar Gods heilsplan is niet van de baan. Het ligt nu verankerd in het verschijnen van Christus, als de mens geworden Zoon. Dat is de beeldtaal die de bijbel daarvoor heeft, voor de innige verbondenheid tussen God en Jezus. Vader en Zoon. In Jezus komt God zelf de macht van het kwade overwinnen. Dat heeft heel individuele gevolgen: genade voor foute daden, vergeving van zonden. Maar het heeft ook heel kosmische gevolgen: Gods Koninkrijk zal komen, verlossing en verzoening, de Boze wordt teniet gedaan, leven dat de dood overwint.

Deze zomer staat voor acht zondagen als apostolische brieflezing op het oecumenische leesrooster: een gedeelte uit de Efezebrief. Alle zondagen hoop ik ergens voor te gaan en daarover te spreken. Wees niet bang, elke preek is er één op zich. Maar als u het geheel wilt volgen, kan dat via mijn website. Vorige week ging de preek uitvoeriger over de inzet van Paulus in hoofdstuk 1.

Nu kijken we nog even naar hoe hij vanuit die inzet komt bij zijn eerste praktische punt, namelijk in de kerk en in het christelijke leven draait het om verzoening, om het afbreken van muren. Dat is niet zomaar iets, maar het komt rechtstreeks voort uit het hart van het Evangelie.

Ik loop het even langs, lees het thuis vandaag nog maar eens rustig door.

Na de hoge inzet vanuit God, gaat Paulus in hoofdstuk 1 vers 15 nog even door met lof en dank. Hij is blij dat de gemeente in Efeze gebouwd is op het geloof in Jezus als Heer, en hij bidt hen toe, dat ze er in mogen groeien: moge God jullie meer en meer een geest van inzicht geven in wat geopenbaard is, opdat jullie Hem zult kennen. En dat jullie mogen ontdekken hoe krachtig de werking van Gods macht is voor ons die geloven. Dat is immers de macht die ook Christus deed opstaan uit de doden. En die is sterker dan alle andere machten en krachten die maar bestaan. Dat is echt wel een thema in die Romeinse stad Efeze, met zijn enorme vruchtbaarheidscultus, zijn keizercultus en al zijn magie. Dat gaat over: wie heeft er macht over de mensen om ze dit of dat te laten doen, wie kan er macht ontwikkelen over de goden zodat ze jou ten voordeel zijn?

Paulus diept het vervolgens uit aan het begin van hoofdstuk 2. Besef wel, zegt hij dan, en wij zijn dat soms wel een beetje kwijt, denk ik: dat jullie net zo in de greep zaten van kwade machten als alle anderen. Dat jullie net zo op de verkeerde weg zaten als alle anderen. Net zo als zij, lieten ook wij allen ons eens beheersen door onze wereldse begeerten, wij volgden allemaal zelfzuchtige verlangens, naar eer, er toe doen, een goed leven voor onszelf, naar macht, status en invloed, genoeg geld en spullen om lekker te kunnen leven, en wij volgden allemaal zelfzuchtige gedachten die in ons opkwamen, en ook wij stonden op die manier bloot aan Gods toorn, net als ieder ander. Ja, want wat moet God daar nou anders van vinden, van die diep ingesleten ego-gedrevenheid, dan verontwaardiging?

En Paulus is dan nog wel zo tof, dat hij er over schrijft in de verleden tijd, alsof dat nu allemaal niet meer voorkomt in ons leven.

Maar dan vertelt hij over de omslag. Ik citer weer: omdat God zo barmhartig is, omdat de liefde die Hij voor ons heeft opgevat zo groot is, heeft Hij ons, die al dood waren door onze zonden, samen met Christus levend gemaakt, ja, door zijn genade zijn wij gered.

Het is als het ware een zaak van leven en dood. Wij komen daar zelf niet uit op een eigen manier. Uit die spiraal van ego-gedreven leven. Niemand niet. Dat is overigens een overtuiging die lang niet iedereen deelt. Kijk maar eens naar alle optimistische verhalen die gretig aftrek vinden. De meeste mensen deugen, dat soort boeken, of de enorme zelfverbetertrajecten die je kunt volgen, psychologisch en spiritueel. Nu hoeven we het ook helemaal niet zwaarder aan te zetten, dan het is, zoals in zware kerken dit punt tot ongekende proporties wordt opgeblazen, zondag aan zondag, alsof er aan niemand ook meer iets deugt, en wij allemaal de grootste kwaadaardigste boeven zijn. Dat is natuurlijk net zo goed onzin. Maar het is wel een diep bijbelse overtuiging, dat wij ons leven en onze wereld niet op eigen kracht op een hoger plan zullen krijgen, nu eenmaal het kwaad rondgaat, maar dat wij daar God voor nodig hebben.

En wel allemaal, en Paulus benadrukt hier maar ook elders in zijn brieven: besnedenen èn onbesneden, Joden èn niet-Joden, mannen èn vrouwen, of je nu een geestelijke bent of een zogenaamde bondeling of niet: zonder onderscheid hebben wij Gods genade, die zichtbaar wordt in de overwinning van het kwade door het kruis en de opstanding van Jezus Christus nodig. En die komt van de kant van God, dat heeft niks te maken met kwaliteiten aan onze kant. Heel reformatoerisch, bijbels, evangelisch, apostolisch zou ik zeggen, en ook katholiek in de goede zin van het woord, ja ook de Rooms-katholieke kerk heeft dit geschil met Luther bijgelegd: uit genade door het geloof word je behouden, en niet uit je zelf. Het is een geschenk van God, en geen gevolg van je daden, welke dan ook. Dus niemand kan zich er op voorstaan.

Kijk, en daar komt de verbondenheid met elkaar in een kerk zonder muren op de proppen. Als wij allemaal op dezelfde manier voor God komen te staan. Als wij allemaal op dezelfde manier het van Gods genade moeten hebben. Als wij allemaal op dezelfde manier deel moeten krijgen aan de verzoening en de verlossing, door Christus gerealiseerd. Dan is het onmogelijk om muren, hekken en afscheidingen naar elkaar toe te blijven

optrekken. Vrede met God en ruzie met je buren in de éne kerk van God, hoe kan dat? Zeker, God was met de één eerder op weg dan met de ander. En Paulus zegt tegen niet-Joodse bekeerlingen: jullie kwamen misschien van ver, maar nu zijn jullie door Jezus en zijn offer, door Jezus en zijn opstanding er helemaal bijgehaald. En dan, dat zegt hij dan weer tegen zijn Joodse volksgenoten, dan kijken zij dus ook het volledige burgerschap, worden zij geen tweederangs burgers in het Koninkrijk van God of in de kerk, of zoiets. Nee in de kerk van Christus, die bedoeld is voor alle soorten van mensen, bestaat het niet dat de één op de ander neer kijkt, of dat omgekeerd de een tegen de ander opkijkt. Jullie zijn allen broeders en zusters, en één is uw Meester, had Jezus dat zelf niet gezegd? Het éne lichaam van Christus en allen zijn wij leden van elkaar. Een geestelijke tempel. Een plek voor de aanwezigheid van God. In wie jullie dan ook samen (!) opgebouwd wordt om inderdaad te zijn een plaats waar God woont door zijn Geest.

Praktisch? Wat betekent dit? Ach wij hebben verdeelde kerkgenootschappen en wij leven in een gepolariseerde wereld, en ook in één gemeente kan het al aardig botsen tussen, meningen, opvattingen en ego's. Het valt soms niet mee allemaal om je positie te bepalen. Maar wat wij meenemen is dit: een christelijke gemeente, en jouw en mijn min of meer christelijke leven, zal altijd uit zijn op verzoening en op vrede. Blijf de wegen bewandelen om cultuurverschillen in de kerk te accepteren en misschien dus ook wel gescheiden op te trekken, maar dan toch ook door met elkaar in contact te blijven. Blijf de wegen bewandelen om te proberen zo inclusief mogelijk kerk te zijn, en niet een club van toevallig conservatief of progressief christelijke gelijkgezinden. Hou het uit met elkaar en weet ook sommige verschillen te waarderen en andere te overbruggen. Blijf de wegen bewandelen om ook in de maatschappij als christen tegenstellingen te overbruggen, verbinding te maken, of het nu in de familie is, of op het werk, of in de politiek.

Echt: verzoening is de *core-business* van de kerk en van een christelijk leven. Op basis van recht en waarheid, zeker, met onbekeerlijke kwaadaardigheid valt er weinig te verzoenen,

integendeel, maar toch altijd liefdevol, zo lang mogelijk een weggetje open latend, zoekend naar een nieuw begin. Ook de grootste boef behoort in de kern God toe, niet het kwaad.

Waarom is verzoening de *core-business* van de kerk en van een christelijk leven? Nou, zegt Paulus, dat is eigenlijk nogal simpel: omdat het de *core-business* is van God. Op basis van recht en waarheid, zeker, ook bij God, maar altijd liefdevol, zo lang mogelijk wegen open latend, zoekend naar een nieuw begin. Zo is onze God, en zo horen ook wij te zijn.

Amen

Zingen: Gezang 968: 1 en 2 ('De ware kerk des Heren')